

Nr 17

Utlåtande i anledning av motioner angående upprätthållande av jordbruksproduktionen i norra Sverige.

I de likalydande vid 1968 års riksdag väckta motionerna I: 285 av herr *Gustafsson, Nils-Eric*, och herr *Wikberg* samt II: 359 av herrar *Larsson* i Norderön och *Nilsson* i Tvärålund har hemställts att riksdagen måtte uttala att jordbruksproduktionen i norra Sverige genom olika åtgärder bör upprätthållas på nuvarande nivå.

Utskottet. Mot bakgrund av en av lantbruksstyrelsen nyligen redovisad utredning enligt vilken åkerarealen i landet fram till år 1980 beräknas minska från nuvarande ca 3 milj. ha till omkring 2 milj. ha framhålls i föreliggande motioner att en dylik krympning av jordbruksproduktionen skulle komma att få ytterst allvarliga konsekvenser framför allt i Norrland. Enligt motionärerna är man i norra Sverige på många håll nära den gräns, där någon ytterligare produktionsminskning ej kan ske om jordbruksproduktionen över huvud taget skall kunna fortsätta. Motionärerna, som finner det betänkligt om lantbruksstyrelsens förenämnda bedömningar skulle läggas till grund för den praktiska utformningen av rationaliseringspolitiken i norrlandslänet, hemställer om riksdagens uttalande att jordbruksproduktionen i norra Sverige genom olika åtgärder bör uppehållas på nuvarande nivå.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet erinra om att Kungl. Maj:t och riksdagen föregående år i samband med antagandet av riktlinjer för den fortsatta jordbrukspolitiken (prop. 1967: 95, JoU 25, rskr. 280) uttalade sig för att en betydande jordbruksproduktion även i fortsättningen med hänsyn till de särskilda förhållandena i norra Sverige borde upprätthållas i dessa delar av landet. På grund härav borde jordbruket där även i framtiden få särskilt stöd. I anslutning härtill bör nämnas att riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beslöt att det extra mjölkpristillägget i Norrland, vilket har karaktär av regionalt stöd åt det norrländska jordbruket, skulle behållas. Vidare ökades medelsanvisningen till bidrag i samband med den särskilda rationaliseringsverksamheten i främst Norrland. I sammanhanget väckta motioner av i huvudsak samma innebörd som de nu föreliggande ansågs besvarade med i det föregående återgivna uttalanden och föranledde därför ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Någon omständighet som skulle tala för att riksdagen nu skulle vidtaga någon åtgärd i denna fråga har enligt utskottets uppfattning icke förebragts.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen lämnar motionerna I: 285 och II: 359 utan
åtgärd.

Stockholm den 26 mars 1968

På jordbruksutskottets vägnar:

ERIC MOSSBERGER

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Hedström (s), Carl Eskilsson (h), Skärman (fp), Magnusson (s), Augustsson (s), Lundberg (h), Karl-Erik Eriksson (fp), Manne Olsson (s) och Wikberg (cp);

från andra kammaren: herrar Lindström (s)*, Arweson (s), Eliasson i Moholm (h)*, Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s)*, Nilsson i Lönsboda (fp), Trana (s), Persson i Heden (cp), Berndtsson (fp) och Larsson i Norderön (cp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herrar *Carl Eskilsson* (h), *Skärman* (fp), *Karl-Erik Eriksson* (fp), *Wikberg* (cp), *Eliasson* i Moholm (h), *Nilsson* i Lönsboda (fp), *Persson* i Heden (cp), *Berndtsson* (fp) och *Larsson* i Norderön (cp), som anført:

»Vi vill erinra om att de förslag jordbruksutredningen på sin tid framlade i frågan om produktionsminskning och nedläggning av åkerareal förut-sattes gälla främst landets skogs- och mellanbygder. Man räknade då med att en mycket betydande del av jordbruket i Norrland och västra Svealand skulle komma att upphöra. Konsekvenserna härav för bebyggelsen, näringslivet i övrigt och kulturlandskapet berördes inte närmare av utredningen. Inte heller uppmärksammade utredningen, att förslaget skulle allvarligt försämra försvaret av vissa områden och då framför allt de nordliga delarna av vårt land.

Glädjande nog delade inte Kungl. Maj:t och riksdag utredningens uppfattning i dessa frågor utan uttalade sig förra året i samband med antagandet av riktlinjer för den fortsatta jordbrukspolitiken för att en betydande jordbruksproduktion även i fortsättningen med hänsyn till de särskilda förhållandena i norra Sverige borde upprätthållas i dessa delar av landet. Med hänsyn härtill borde jordbruket där även i framtiden få särskilt stöd.

Vi finner det fortfarande märkligt och ägnat att beklaga, att 1967 års riksdag utifrån nämnda utgångspunkt ansåg sig kunna ansluta sig till jordbruksutredningens målsättning, att jordbruksproduktionen skall minskas till 80 % av vårt fredsmässiga livsmedelsbehov. Utredningens målsättning har beräknats innebära en nedläggning av 800 000—1 000 000 ha åker, vilken i första hand skulle drabba skogs- och mellanbygderna. Vi vill erinra om att i de sex nordligaste länen finns tillhoppa endast 500 000 ha åker. Från dessa utgångspunkter förefaller det uppenbart, att riksdagens förord för bibehållande av en betydande jordbruksproduktion i norra Sverige inte är förenlig med riksdagens målsättning beträffande den totala jordbruksproduktionens målsättning. Vad riksdagen uttalat beträffande jordbruksproduktionen i de nordliga delarna av landet kan endast uppnås vid inriktning mot en högre självförsörjningsgrad.

Utifrån vad nu anförts förefaller det klart, att möjligheterna att genomföra programmet för jordbruksproduktionen i norra Sverige är synnerligen osäkra. Dessa farhågor får ytterligare näring, när man tar del av de siffror som nyligen redovisats av lantbruksstyrelsen, enligt vilka åkerarealen fram till år 1980 skulle krympa till 1,9 milj. ha. Som framhålls i motionerna I: 285 och II: 359 skulle i detta läge självförsörjningsgraden uppenbarligen komma att bli avsevärt lägre än 80 %. I likhet med motionärerna finner vi det ytterst betänkligt om lantbruksstyrelsens bedömningar skulle läggas till grund för den praktiska utformningen av rationaliseringsverksamheten i norrlandslänen. Som motionärerna anför är det nödvändigt att vid tillämpningen av jordbrukspolitiken anlägga en helhetssyn där hela näringslivets och bygdens intressen beaktas.

Även om vi med hänsyn till motionsyrkandets utformning ej funnit anledning att yrka bifall till detsamma anser vi dock att de synpunkter som anförts i motionerna är beaktansvärda och klart utvisar att skärpt uppmärksamhet måste iakttas för att riksdagens intentioner verkligen skall bli fullföljda när det gäller bibehållandet av ett betydande jordbruk även i norra Sverige. Som tidigare framhållits framstår detta som nödvändigt såväl från beredskaps- och försvarspolitiska synpunkter som med hänsyn till bebyggelsen, näringslivet i övrigt och kulturlandskapet.»